KLUCZ ODPOWIEDZI · DLA NAUCZYCIELA

Sprawdzian ze społeczeństw i socjalizacji

Grupa A

1. (1 pkt) **D**

2. (1 pkt) **A**

3. (4 pkt) **1–D, 2–B, 3–A, 4–C** — po 1 pkt za parę

4. (4 pkt) **1–B, 2–A, 3–C, 4–D** — po 1 pkt za parę

5. (3 pkt) **(1) rodzina; (2) szkoła; (3) grupa rówieśnicza** — po 1 pkt za lukę

6. (3 pkt) **(1) teatru; (2) zarządzania wrażeniem (impression management); (3) stygmatu** — po 1 pkt za lukę

7. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Resocjalizacja to proces ponownego wdrażania jednostki do funkcjonowania zgodnego z obowiązującymi normami społecznymi, podejmowany zwykle wobec osób, które te normy wcześniej naruszyły. Przykładem instytucji realizującej proces resocjalizacji jest zakład karny, w którym osadzeni uczestniczą m.in. w programach edukacyjnych, terapeutycznych i zawodowych mających ułatwić im powrót do życia w społeczeństwie po odbyciu kary.
Punktacja: 1 pkt – poprawne wyjaśnienie (proces ponownego wdrażania jednostki do funkcjonowania zgodnego z normami społecznymi, zwykle po wcześniejszym naruszeniu tych norm). 1 pkt – trafny przykład instytucji (np. zakład karny, młodzieżowy ośrodek wychowawczy). Maks. 2 pkt.

8. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: W instytucji totalnej jednostka jest odcięta od zewnętrznego świata, a jej codzienne życie jest ściśle kontrolowane przez personel, co prowadzi do przebudowy jej dotychczasowej tożsamości i przyswojenia nowych norm. Przykładem jest więzienie.
Punktacja: Wyjaśnienie (izolacja od otoczenia, ścisła kontrola życia codziennego, przebudowa tożsamości jednostki) – 1 pkt; poprawny przykład instytucji (np. więzienie, koszary, klasztor, szpital psychiatryczny) – 1 pkt. Maksymalnie 2 pkt.

9. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Stereotyp: uproszczone przekonanie o grupie (komponent poznawczy). Uprzedzenie: negatywna postawa emocjonalna wobec grupy (komponent emocjonalny). Dyskryminacja: nierówne traktowanie na podstawie przynależności do grupy (komponent behawioralny).
Punktacja: 3 pojęcia = 2 pkt.

10. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Anomia społeczna, w ujęciu Emila Durkheima, to stan osłabienia lub rozpadu dotychczas obowiązujących norm społecznych, w którym jednostki tracą jasne wskazówki, jak postępować, co może prowadzić do wzrostu zachowań dewiacyjnych, np. przestępczości czy samobójstw. Zjawisko to nasila się szczególnie w okresach gwałtownych przemian społeczno-gospodarczych, np. podczas głębokiego kryzysu ekonomicznego lub transformacji ustrojowej, gdy dotychczasowe reguły życia społecznego przestają być skuteczne, a nowe jeszcze się nie ukształtowały.
Punktacja: Poprawne wyjaśnienie anomii – rozpad lub osłabienie obowiązujących norm społecznych, powodujący dezorientację jednostek co do zasad postępowania (2 pkt) + trafny przykład, np. gwałtowne przemiany gospodarcze lub kryzys ekonomiczny (1 pkt). Max 3 pkt.

Grupa B

1. (1 pkt) **D**

2. (1 pkt) **C**

3. (4 pkt) **1–B, 2–C, 3–D, 4–A** — po 1 pkt za parę

4. (4 pkt) **1–D, 2–C, 3–B, 4–A** — po 1 pkt za parę

5. (3 pkt) **(1) zachowania; (2) instytucje państwowe; (3) aprobacie lub dezaprobacie** — po 1 pkt za lukę

6. (3 pkt) **(1) przyswaja; (2) pierwotną; (3) rówieśniczych** — po 1 pkt za lukę

7. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Konflikt ról: sytuacja, gdy oczekiwania związane z różnymi rolami jednostki są ze sobą sprzeczne. Np. matka-menedżerka: oczekiwanie poświęcenia czasu dzieciom vs wymóg długich godzin pracy.
Punktacja: Definicja (1 pkt), przykład (1 pkt).

8. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Formalna kontrola społeczna opiera się na przepisach i jest realizowana przez wyspecjalizowane instytucje, np. sąd skazujący za przestępstwo albo policja nakładająca mandat. Nieformalna kontrola wynika z reakcji otoczenia, np. dezaprobata rodziny, plotki sąsiadów czy wykluczenie z grupy rówieśniczej.
Punktacja: Poprawne wyjaśnienie różnicy (sankcje wynikające z przepisów i nakładane przez instytucje a sankcje wynikające z reakcji otoczenia) – 1 pkt; po jednym przykładzie każdej formy – po 0,5 pkt (łącznie 1 pkt). Maksymalnie 2 pkt.

9. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Po pierwsze, grupa rówieśnicza umożliwia nastolatkowi budowanie tożsamości niezależnej od rodziny, poprzez porównywanie się z osobami w podobnym wieku. Po drugie, uczy norm współżycia społecznego – współpracy, rywalizacji i kompromisu – w relacjach opartych na względnej równości, inaczej niż w relacji z dorosłymi opartej na hierarchii.
Punktacja: Za każdą trafną funkcję – 1 pkt (maks. 2 pkt). Przykładowe funkcje: kształtowanie tożsamości poza rodziną, uczenie norm współpracy i rywalizacji, wsparcie emocjonalne niezależne od dorosłych, budowanie poczucia przynależności. 2 pkt.

10. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Rola społeczna to zespół zachowań, oczekiwań i norm przypisanych osobie zajmującej określoną pozycję (status) w strukturze społecznej. Konflikt ról: 1) Rola pracownika vs rola rodzica — pracodawca oczekuje dyspozycyjności i nadgodzin, podczas gdy obowiązki opieki nad dzieckiem wymagają obecności w domu. 2) Rola przyjaciela vs rola przełożonego — szef musi obiektywnie ocenić pracę kolegi, z którym łączą go bliskie relacje.
Punktacja: 1. Poprawna definicja roli społecznej: zespół zachowań, oczekiwań i norm związanych z daną pozycją (statusem) społeczną – 1 pkt. 2. Pierwszy przykład konfliktu ról z wyjaśnieniem (np. oczekiwania pracodawcy dotyczące nadgodzin vs obowiązki rodzicielskie) – 1 pkt. 3. Drugi, różny przykład (np. rola przyjaciela vs rola przełożonego wobec podwładnego) – 1 pkt. Razem 3 pkt.

Skala ocen (orientacyjna, 25 pkt w każdej grupie)

bardzo dobry (5)	23–25 pkt
dobry (4)	19–22 pkt
dostateczny (3)	13–18 pkt
dopuszczający (2)	8–12 pkt
niedostateczny (1)	0–7 pkt

Progi: 90%, 75%, 50%, 30%. Progi w Twojej szkole mogą być inne. W zadaniach otwartych uznaj każdą odpowiedź poprawną merytorycznie, także sformułowaną inaczej niż przykład.

Ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: **matury-online.pl/sprawdzian/wos/spoleczenstwa-i-socjalizacja**. Nauczyciele i korepetytorzy ułożą własną kartę z banku ponad 20 tys. zadań: **matury-online.pl/dla-korepetytorow**.